

ANMODNING OM PASSENDE ERSTATNING¹

I. Sagsanlæg

1. Tilkendelse af passende erstatning er ikke nogen automatisk følge af, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol ("Domstolen") har stadfæstet, at der foreligger en krænkelse af en i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller dennes Protokoller sikret ret. Det fremgår tydeligt af ordlyden i artikel 41, der bestemmer, at Domstolen kun tilkender passende erstatning, hvis en intern lov kun muliggør ufuldstændig udslettelse af følgerne for en krænkelse, og selv i et sådant tilfælde kun "hvis det er nødvendigt" (*if necessary* i den engelske tekst) at gøre det.

2. Den i henhold til artikel 41 tilkendte erstatning skal være "passende" (just i den engelske tekst) i betragtning af sagens omstændigheder. Domstolen skal altså tage hensyn til sagens karakter i hvert enkelt tilfælde, den får forelagt. Den kan vurdere, at en krænkelse af Konventionen i sig selv udgør en tilstrækkeligt passende erstatning og at der ikke er grund til at tilkende en finansiel godtgørelse. Den kan også finde motiver for at retfærdiggøre tilkendelse af et beløb, der er lavere end den reelt lidte skade eller end de reelt oppebårne sagsomkostninger, eller endda slet ikke tilkende nogen erstatning. Det kan for eksempel ske, hvis den anmeldte situation, skadesudgiften eller omkostningernes omfang skyldes en fejltagelse fra den sagsøgendes egen side. For at fastsætte det beløb, der tilkendes, kan Domstolen også tage hensyn til den sagsøgendes situation, dvs. den part, der er blevet udsat for en krænkelse, og statens situation, dvs. den ansvarlige for det offentlige interesse. Endelig plejer Domstolen at tage højde for den indstævnedes stats økonomiske situation.

3. Når den tilkender en erstatning i henhold til artikel 41, kan Domstolen beslutte at holde sig til de interne normer. Den er dog aldrig bundet af dem.

4. Enhver sagsøgende, der ønsker at indbringe en anmodning om passende erstatning, skal overholde de relevante betingelser for form og indhold, der er fastlagt i Konventionen og Domstolens reglement.

II. Indbringelse af anmodninger om passende erstatning: formelle betingelser

5. Regel 60 i Domstolens Procesreglement fastsætter tidsfrister og øvrige formelle betingelser, der skal overholdes for at indbringe en anmodning om passende erstatning. Reglens relevante afsnit lyder som følger:

1. Enhver sagsøgende, der ønsker, at Domstolen tilkender ham eller hende en passende erstatning i henhold til artikel 41 i Konventionen, når en af hans eller hendes heri fastlagte rettigheder erklæres for krænket, skal formulere en specifik anmodning med henblik herpå.

2. Medmindre Kammerpræsidenten beslutter det modsatte, skal den sagsøgende fremlægge sine krav, der skal være udtrykt i tal, rubrikopdelt og ledsaget af de relevante bilag, og det skal ske inden for den tidsfrist, han eller han har fået fastsat til at fremlægge sine bemærkninger om indholdet.

3. Hvis den sagsøgende ikke opfylder de i ovennævnte paragraffer beskrevne betingelser, kan kammeret afvise hans eller hendes krav helt eller delvist.

(...)

¹ Praktisk vejledning, udstedt den 28. marts 2007 af Domstolspræsidenten i henhold til regel 32 i procesreglementet.

Domstolen forlanger altså præcise anmodninger med understøttende bilag som bevismateriale og tilkender ellers ingen erstatning. Den afviser anmodninger, der fremlægges i klageformularerne, men som ikke gentages i procedurens passende fase. Den afviser også forsinkede anmodninger.

III. Indbringelse af anmodninger om passende erstatning: indholdsbetinger

6. Domstolen kan tilkende erstatninger i henhold til artikel 41 i Konventionen for:

- a) materiel skade,
- b) tort og
- c) sagsomkostninger.

1. Skade i almindelighed

7. Man skal tydeligt påvise, at den påståede skade er kausalt forbundet med den anmeldte krænkelse. Domstolen kan ikke nøjes med, at den påståede krænkelse kun er svagt forbundet med skaden, heller ikke med vilkårlige spekulationer vedrørende det, der kunne være sket.

8. En erstatning for en skade kan tilkendes, såfremt skaden er en følge af den stadfæstede krænkelse. Ingen erstatning kan tilkendes for en skade, der er fremkaldt af begivenheder eller situationer, som efter Domstolens vurdering ikke krænker Konventionen, heller ikke for en skade, der er relateret til klager, som i en tidligere fase af proceduren er blevet erklæret for uantagelige.

9. Når den tilkender en skadeserstatning, tilstræber Domstolen at give den sagsøgende erstatning for reelle skader, der er følger af en krænkelse. Den agter ikke at straffe den ansvarlige stat. Hidtil har Domstolen altså ikke vurderet, at det var passende at imødekomme anmodninger om erstatning med etiketter som "straffende", "graverende" eller "eksemplariske".

2. Materiel skade

10. Vedrørende materiel skade er princippet, at den sagsøgende så vidt muligt skal placeres i en situation, hvor han eller hun ville befinde sig, hvis krænkelsen ikke var sket – det drejer sig med andre ord om at gennemføre en *restitutio in integrum*. Det kan betyde en godtgørelse for et reelt lidt tab (*damnum emergens*) og for tab og manglende indtægt, som vedkommende kunne forvente i fremtiden (*lucrum cessans*).

11. Det tilkommer den sagsøgende at bevise, at den eller de påståede krænkelse har betydet en materiel skade for ham eller hende. Han eller hun skal fremskaffe de relevante dokumenter for så vidt muligt at bevise, ikke kun, at der foreligger en skade, men også bevise det tilsvarende beløb eller den tilsvarende værdi.

12. Normalt genspejler den af Domstolen tilkendte erstatning hele det udregnede beløb. Hvis skaden ikke egner sig til en nøjagtig vurdering, kan Domstolen imidlertid foretage en vurdering ud fra de elementer, den råder over. Som det angives i paragraf 2 ovenfor, kan den også finde rimelighedsmotiver for at tilkende et beløb, der er lavere end det lidte tab.

3. Tort

13. Den erstatning, som Domstolen tilkender for en tort, har til formål at give en finansiel godtgørelse for en tort, for eksempel fysisk eller mental lidelse.

14. Ifølge sin natur egner tort sig ikke til en nøjagtig beregning. Hvis den er påvist, og hvis Domstolen mener, at der er grund til at tilkende en finansiel erstatning, foretager den en rimelig vurdering under hensyntagen til de normer, der fremgår af den pågældende retspraksis.

15. Enhver sagsøgende, der anmoder om godtgørelse for en tort, opfordres til at angive det erstatningsbeløb, han eller hun betragter som rimeligt at få tilkendt. Den, som påstår, at han eller hun er offer for flere krænkelse, kan forlange et samlet engangsbetøb, der skal dække hele det tab,

der er opstået af de påståede krænkelser, eller anmode om separate beløb for hver af de pågældende krænkelser.

4. Sagsomkostninger

16. Domstolen kan foreskrive refusion til sagsøgende af de sagsomkostninger, han eller hun har oppebåret – først på det interne niveau, dernæst i proceduren ved Domstolen – for at forhindre krænkelsen i at opstå eller for at slette dens følger. Sagsomkostninger omfatter normalt omkostninger til advokatbistand, retsgebyrer, osv. De kan også omfatte rejse- og opholdsudgifter, især udgifter forårsaget af nødvendig tilstedeværelse ved en høring foran Domstolen.

17. Domstolen kan kun imødekomme anmodninger vedrørende sagsomkostninger, hvis de er forbundet med krænkelser, den selv har stadfæstet. Den er nødt til at afvise anmodninger, hvis de vedrører klager, der ikke har ført til en stadfæstelse af krænkelse, eller klager, der er blevet erklæret for uantagelige. En sagsøgende har dog mulighed for at fordele sine krav om refusion af sagsomkostninger mellem de forskellige klager, han eller hun indbringer.

18. Sagsomkostningerne skal være opstået reelt. Med andre ord skal den sagsøgende have betalt dem eller være forpligtet til at gøre det i henhold til en lov- eller kontraktmæssig forpligtelse. Ethvert beløb, der er betalt af eller udestående for de interne myndigheder eller Europarådet for juridisk bistand, skal fratrækkes det beløb, der eventuelt er tilkendt for sagsomkostninger.

19. Sagsomkostningerne skal have været nødvendige, dvs. at den sagsøgende har været nødt til at påtage sig disse udgifter for at forhindre krænkelsen eller for at opnå bod herpå.

20. De skal være af en fornuftig størrelse. Hvis Domstolen vurderer, at de er overdrevne, tilkender den et fornuftigt beløb efter egen vurdering.

21. Domstolen forlanger beviser, såsom honoraropkrævninger og detaljerede fakturaer. De skal være tilstrækkeligt nøjagtige til, at Domstolen kan afgøre, hvorvidt de ovennævnte betingelser er opfyldt.

5. Oplysninger vedrørende betaling

22. Den sagsøgende opfordres til at angive en bankkonto, hvor han eller hun ønsker at modtage de beløb, som kunne tilkendes ham eller hende. Hvis han eller hun ønsker, at et bestemt beløb, eksempelvis tilkendt for sagsomkostninger, skal betales separat, eksempelvis direkte på hans eller hendes repræsentants konto, skal han eller hun meddele det.

IV. Den af Domstolen tilkendte godtgørelses form

23. Den eventuelt af Domstolen tilkendte godtgørelse antager normalt form af et pengebeløb, der betales af den sagsøgte stat til ofret eller ofrene for de stadfæstede krænkelser. Kun undtagelsesvis kan Domstolen opfordre den sagsøgte stat til at træffe bestemte forholdsregler for at bringe de pågældende krænkelser til ophør eller afhjælpe dem. Domstolen har dog ret til at give vejledning om, hvordan staten skal fuldbyrde dens domme (artikel 46 i Konventionen).

24. Den erstatning, som den sagsøgende kan få tilkendt af Domstolen i henhold til artikel 41 er normalt udtrykt i euro (EUR, €), uafhængigt af den møntfod, som vedkommende formulerer sine krav i. Hvis den sagsøgende skal modtage sin erstatning i en anden møntfod end euroen, foreskriver Domstolen, at de udtrykte eurobeløb konverteres til den pågældende møntfod ifølge den vekselkurs, der anvendes på betalingsdatoen. Når han eller hun præsenterer sine krav, skal den sagsøgende i givet fald overveje, hvad denne politik betyder i betragtning af følgerne for konverteringen til euro af et beløb i en anden møntfod eller for konverteringen til en anden møntfod af eurobeløbet.

25. Domstolen fastsætter på eget initiativ en tidsfrist for enhver eventuel kommende betaling; denne frist er sædvanligvis på tre måneder fra og med den dato, hvor dommen bliver endegyldig og

eksekutorisk. Domstolen foreskriver også betaling af normale morarenter i tilfælde af, at betaling sker efter udløbet af den således fastsatte frist. Den plejer at fastlægge en rentesats, der ligger på niveau med rentesatsen for marginallån ved Den Europæiske Centralbank i perioden mellem datoen for udløb af den fastsatte frist og betaling af den tilkendte erstatning, forhøjet med tre procentpoint.